

Page: 9

Reach: 41000

Country: SLOVENIA

Size: 1626 cm2

1 / 5

Agrokor s pol milijarde evrov speljal "sosedu"

Todoričev Agrokor bo konec avgusta dokončno zavlada Mercatorju. Politiki na okopih nacionalnega interesa V AGROKORJEV "ČUDEŽ" NE VERJAMEJO. Ekonomisti kljub zavezam opozarjajo na previdnost

SREČKO KLAPŠ

V četrtek, 26. junija, po dnevu državnosti in na polovici predvolilne kampanje, je Agrokor ob asistenci Evropske banke za obnovo in razvoj, One Equity Partnersa, Blackstone Groupa International Partners LLP ter z več kot 485 milijoni evrov, ki ga je zanj na svetovnih trgih zbrala Deutsche Bank v obliki PIK-obveznic, vplačal na račune v prodajnem konzorciju prodajalcev najprej 172 milijonov evrov za 53-odstotni delež in nato še 220 milijonov evrov za dokapitalizacijo Mercatorja v obliki podrejenega dolga. Denar je bil viden na računih v petek, 27. junija, ko se je zgodila tudi preknjižba delnic na koncern Agrokor. Točno opoldne je Agrokor na svoji spletni strani, v Sloveniji pa preko sporočila za javnost agencije Propiar, naznanil, da zaključuje proces nakupa večinskega deleža Mercatorja in da bosta obe družbi skupaj s 64 tisoč zaposlenimi letno ustvarili za 7 milijard evrov prihodkov.

Lastnik uro po nakupu na sedežu Mercatorja

Malo po 13. uri se je Ivica Todorič pripeljal na sedež Mercatorja v Ljubljani, kjer se je sestal s predstavnikoma sindikatov in upravo družbe. Tam jih je novi lastnik po besedah Vesne Stojanovič, sindikalne predstavnice ZSSS, seznanil s svojo poslovno strategijo in željo, da Mercator postane uspešno regijsko podjetje. Dejal je še, da se je za prevzem zadolžil, zato mu je

prvemu v interesu, da ta posel uspe. Osebo jim je zagotovil, da bo najmanj tri leta spoštoval dogovorjeno v kolektivni pogodbi za zaposlene. "Sindikati si tako kot vsi zaposleni želimo, da ta združitev uspe. Na slovenskem trgu se ne bomo srečevali s Konzumom, zato prodajalke v maloprodaji ostajajo, morda bodo kakšne združitve v režijskih službah," je optimistična Stojanovičeva.

Čprav so nekateri hrvaški mediji napovedovali petkovo večerno zabavo za več sto povabljenih gostov na Todoričevem posestvu pri Kulmerovih dvorih pod vznožjem Sljemena, šampanjcev javno niso odpirali. In tudi drugače družina Todorič svoje poslovne zmage najraje proslavlja v zasebnem lovišču v Slavoniji, od koder izvirajo. Ekipi Planet TV, ki je Todoriča srečala minuli vikend na prehodu s soprogo, je hrvaški trgovski "ban", kot ga kličejo Hrvati, dejal, da imajo preveč dela, da bi proslavljali, in se pohvalil, da je še iz vsakega podjetja, v katero je vstopil, napravil svetovno primerljivega. In da bo tako tudi v primeru Mercatorja, "boste videli, kakšen čudež bo to", je še dodal.

To sredo je Agrokor objavil načrtovano prevzemno namero za nakup preostalega 47-odstotnega deleža Mercatorja preko podjetja Agrokor Investments, registriranega na Nizozemskem. Tako so se razblinili še zadnji dvomi nekaterih, da Agrokor nima zaprte finančne konstrukcije, saj bo moral

po objavi prevzemne ponudbe, ki bo sledila najkasneje v 30 dneh, 152 milijonov evrov, ki jih potrebuje, če bi vsi delničarji sprejeli ponudbo, že deponirati na račun. Poti nazaj več ni, za Agrokor in Mercator je pri 544 milijonih evrov prevzemna igra končana, do objave javne prodaje delnic Agrokorja, ki je za nakup zastavil skoraj vse svoje premoženje, prodajo financerjem pa obljubil najkasneje do konca leta 2018. Takrat bi lahko postala lastnica združenega "Agro-Merca" ena velikih svetovnih trgovskih verig..., Todorič pa bi se bogato upokojil... **Politiki v Agrokorjev čudež ne verjamejo**

A v čudeže ne verjamejo slovenski politiki, ki so se z izjemo Državljanske liste družno uprli prodaji, vendar so, od junija lani, storili bore malo, da bi prodajo najboljšega soseda zaustavljali ali celo preprečili. Prodaja Mercatorja je bila zakoličena že 14. junija lani, letos februarja so tej pogodbi dodali aneks, s katerim so delničarjem znižali ceno za 34 evrov, s 120 na 86, razliko so nakazali bankam. Čprav davkoplačevalci banke že več let izdatno financiramo in saniramo, se v predvolilni politični vnemni nihče ni spomnil nanje.

In kaj so imeli politiki povedati po tem, ko prodaje ni bilo mogoče več zaustaviti? Alenka Bratušek, predsednica vlade v odhodu, je še v torek, 24. junija, na zagovor poklicala predsednika uprave NLB Janka Medjo, prvega nadzornika NLB Gorazda Podbevška in šefa SDH Mateja Pirca, da bi ji bili zagotovili zavarovanje delovnih mest in dobaviteljev, krivdo za prodajo Mercatorja pa zvalila na vladno Janeza Janše, ki je avgusta 2005 državne deleže prodala Šrotovi Pivovarni Laško in Bavčarjevemu Istrabenzu. "Postopki prodaje, kot jih sedaj

vodijo banke, se niso začeli pod mojo vlado, ampak pod Janševo. Kar sem lahko naredila, sem naredila. Zahtevala sem, da so zaveze za ohranitev delovnih mest v pogodbi vključene. Pogodbe nisem videla, ampak pravijo mi, da je to zapisano v njej." Ta četrtek je njena vlada presenetila z odločitvijo, da se vsi privatizacijski postopki do imenovanje nove vlade po volitvah zaustavijo. Za Mercator prepozno, četudi gospodarski minister Metod Dragonja ocenjuje, da ga ne bi bilo treba prodajati, opozoril je tudi na problematiko načina financiranja prevzema s "tveganimi, visokodonosnimi finančnimi derivati, ki bodo poslabšali tudi poslovanje Mercatorja". Dejal je še, da je po prodaji treba dosledno zagotoviti družbeno odgovornost kupca in slediti zavezam, ki so bile dane.

Naj ob tem spomnimo, da bi predsednica vlade in drugi politiki, ki v predvolilni vnemi, nekateri tudi s figami v žepu, branijo "slovenske nacionalne interese", ali njihovi svetovalci lahko prebrali prodajno pogodbo, ki je objavljena na spletnih straneh Ajpesa ob notarskem zapisu skupščine Pivovarne Union s 24. julija lani.

Zoran Janković, predsednik PS, nekdanji prvi mož Mercatorja in delničar, je menil, da je prodaja delnice Mercatorja po ceni 86 evrov sramotno dejanje, zato je bil zanj dan, ko je Agrokor kupil Mercator, tragičen. Mercator bi po njegovem mnenju moral ostati v slovenski lasti, saj je lahko ogroženih 25.000 družin zaposlenih in 30.000 dobaviteljev. "Pošteno me je sram, ko v predvolilni kampanji vidim protikandidate, ki imajo polna usta Mercatorja, o njem pa vedo le, da so v njem nakupovali," je še pristavil svoj volilni lonček. Čeprav je - glede na to, da je bil preko 62-odstotnega lastništva v podjetju KLM lastnik okoli dveh odstotkov Mercatorja - silno zainteresiran za prodajo po višji ceni delnice, ki bi morda pokrila izgube in dolgove tega podjetja.

SDS, odkar je njen prvak Janez Janša na Dobu, objavlja stališča stranke in ne predsednika: "Če bi vlada Boruta Pahorja in takratni minister za kmetijstvo Dejan Židan leta 2011 ravnala odgovorno, bi bil Mercator istemu kupcu kot danes prodan za trikrat višjo ceno, 221 evrov za

delnico, ne pa za 86 evrov za delnico." Dodajajo, da je neokusno sprenevedanje Bratuškove, Židana in Erjavca, ki so prodaji botrovali, saj je bila ta umeščena v seznam naložb za prodajo banke, ki je v stodontni lasti države, v času sedanje vlade. "Zdaj pa premierka v odhodu krivdo zvraca na Janeza Janšo," vračajo žogico konkurentom.

Tudi SLS Franca Bogoviča s prodajo Mercatorja s prstom kaže na konkurente, češ da je histerično nasprotovanje Bratuškove, Židana in Erjavca prodaji le predstava za javnost, saj omenjeni že nekaj časa zelo dobro vedo, da je bil postopek v zaključni fazi prodaje že nekaj mesecev. "Prodaja Mercatorja je vzorčen primer, kako se ne prodaja gospodarskih družb. Postopek bi morali že zdavnaj razveljaviti in ga začeli znova," menijo v SLS.

Ljudmila Novak iz NSi predlaga, da je namesto cenenege populizma, ki ga ponujajo stranke levece, treba odgovorno nadaljevati privatizacijo podjetij v državni lasti, vendar na način, ki ne bo škodljiv za zaposlene in poslovne partnerje, podjetjem pa bo zagotovil odgovorne lastnike. Verjamem Igorja Šoltesa ne nasprotuje tujemu lastništvu slovenskih podjetij, a meni, da je prevzemna ponudba Mercatorja neustrezna in potencialno škodljiva. V Združeni levici opozarjajo na vlogo, ki da jo je pri prodaji Mercatorja imela vlada v odhajanju, saj so vse koalicijske partnerice celoten mandat zagovarjale obsežno privatizacijo. Tudi stranka Solidarnost opozarja na škodljive posledice prodaje Mercatorja. Le v Državlanski listi so prodajo Mercatorja ocenili za pozitivno novico, ki jasno kaže, "da smo tudi v praksi stopili korak stran od nacionalno-interesnih pravljič".

Bo uprava Mercatorja preživela proces združevanja?

Čeprav finančni del prevzemnih aktivnosti teče po načrtih, se poraja vprašanje, kako bo v vmesnem obdobju do **skupščine Mercatorja**, ki bo konec avgusta. Prvi kadrovski korak je že v ponedeljek, 30. junija, naredil član nadzornega sveta Mercatorja Bojan Brank, ki je s svojim odstopom - v znak poslovne higiene in kulture, kot je dejal - dal novim lastnikom možnost, da oblikujejo organe upravljanja. Nadzornemu svetu Mercatorja

predseduje dr. Matej Lahovnik, njegov namestnik je Rok Rozman iz Unicredit banke Slovenije, preostali člani so še Boris Galič, predsednik uprave zagrebškega podjetja Allianz, Zdenko Podlesnik, znan iz borznih in finančnih krogov ter nekdanji predsednik uprave Mure, Marjeta Zevnik iz Skupine Pivovarne Laško, Vesna Stojanovič, Veljko Tatič in Ivan Valand pa zastopajo zaposlene.

Lahovnik na vprašanja Večera, kako bo teklo upravljanje družbe v procesu integracije pod novim večinskim lastnikom, odgovarja, da organi upravljanja Mercatorja delujejo normalno. Naslednja seja nadzornega sveta je predvidena 15. julija, 29. avgusta pa je redna skupščina delničarjev, na kateri bodo imeli novi lastniki možnost izpeljati vse spremembe, za katere bi odločili, da so potrebne. Kupo-prodajne pogodbe Lahovnik ne more komentirati, ker je to zadeva prodajalcev in kupca. "Glede na to, da so jo sklenili, je že po definiciji v interesu vseh pogodbenih strank. Z dolgoročnim reprogramom finančnih obveznosti Mercatorja, ki je bil sklenjen z bankami upnicami, se je seznanil tudi nadzorni svet, ki pozdravlja znatno predčasno razdolžitev družbe za okoli 200 milijonov evrov, poleg tega je ta pridobila še 17 milijonov evrov za financiranje poslovanja. Na vprašanje, ali bo zasedel mesto v predvidenem nadzornem odboru, ki ga namerava Agrokor oblikovati v 30 dneh po prevzemu upravljaljskih pravic, in ali so že znani morebitni scenariji kadrovske spremembe v nadzornem svetu in usoda uprave Mercatorja, Lahovnik ni mogel odgovoriti, saj so ta vprašanja, kot je dejal, v pristojnosti novih lastnikov, o katerih bodo odločali delničarji na skupščini konec avgusta.

Iz prodajne pogodbe med konzorcijem prodajalcev večinskega deleža Mercatorja in Agrokorjem je razbrati, da bo omenjeni nadzorni odbor sestavljen iz predsednika nadzornega sveta podjetja, člana nadzornega sveta podjetja, ki bo zastopal interese kupčevih delničarjev in lastnikov dolžniškega kapitala, predsednika delavskega sveta podjetja in neodvisnega strokovnjaka, ki ga skupaj izbereta kupec in predstavnik delavcev. Vsaj še tri leta pa ostaja upravljanje Mercatorja dvotirno.

V upravi Mercatorja, ki jo vodi Toni Balažič, do zaključka prevzemnih aktivnosti in procesov združevanja, prevzema in morebitnih posledičnih kadrovskega scenarijev ne nameravajo komentirati. Verjetno tudi zato, ker vsi scenariji naj ne bi bili docela znani oziroma dorečeni, čeprav je Todorici javno dejal, da ima Mercator "dober menedžment".

Zaveze in denarne kazni za neupoštevanje

Največ kritik in skrbi ob prevzemu Mercatorja leti na možnost izrinjanja domačih dobaviteljev in drastičnega zmanjševanja števila zaposlenih. Števila dobaviteljev nam iz Mercatorja niso posredovali, saj je zanje to poslovna skrivnost. Tudi o številu viškov delovne sile ne v Mercatorju in ne v Agrokorju ne govorijo na glas. V petih letih je v Mercatorju že za 2149 zaposlenih manj, nazadnje jih je delo izgubilo 1100, od tega je dvesto manj zaposlenih v Sloveniji, kjer še zaposluje 11.521 ljudi, skupaj s tujino (Hrvaška, Srbija, Črna gora, Bosna in Hercegovina) pa 22.922, tam je zaradi prekrivanja trgovske dejavnosti pričakovati večji osip. V prodajni pogodbi se Agrokor zavezuje, da bo tri leta spoštoval kolektivno pogodbo in dogovorjene ugodnosti in pravice zaposlenih ter se četrtletno posvetoval s sindikati o vseh statusnih vprašanjih zaposlenih.

Dr. Aleš Kuhar, agrarni ekonomist z ljubljanske Biotehniške fakultete, problematizira financiranje nakupa in meni, da je ta načrtovan tako, da bo prevzemnik izčrpaval oziroma financiral prevzem preko tarče. "Pritiskov v smislu brutalnega prestrukturiranja, iskanja stroškovnih rezerv in izčrpavanja finančnega toka za financiranje prevzema bo več, kot je običajno v takih procesih," meni Kuhar.

Tudi Jože P. Damijan na svojem blogu ugotavlja, da ni velike filozofije, Mercator bo moral poplačati samega sebe. Vprašanje je le - glede na to, da se Agrokor formalno ne sme "usesti" na denarni

tok Mercatorja -, kako. Ob klasičnih virih (odprodaja naložb in premoženja, monetizacija nepremičnin) bodo najbrž glavni viri učinki od 150 do 260 milijonov evrov sinergij, ki si jih Agrokor obeta letno z združevanjem logističnih funkcij, nabav in dobaviteljev. Damijan je prepričan, da za Mercator veliko izbire sploh ni bilo, saj ga strateški kupci iz panoge niso hoteli, finančni skladi pa so zanj ponujali zelo malo. Začasno bi lahko ostal v slovenski lasti, če bi ga bil konzorcij prodajalcev ob pomoči države prenesel na Družbo za upravljanje terjatev bank, ki bi ga po finančnem prestrukturiranju skušala prodati po višji ceni. "Agrokor je moral najeti posojilo za Mercator in tako kot naši menedžerji za to uporabiti stoodstotni finančni vzvod ter za to plačati visoko obrestno mero. Razlika je le v tem, da je zastavil svoje premoženje namesto Mercatorjevega," meni Damijan, ki ne nasprotuje prevzemu Mercatorja, a na podlagi doseganjih izkušenj opozarja na previdnost. "Glede na velikost podjetja pri prodaji pogrešam dolgoročne in finančno zavarovane zaveze kupca glede zaposlenih in dobaviteljev. Teh zahtev ni pričakovati od prodajalcev, ki jih zanima samo finančni del transakcije. Zato pri vsej tej politični histeriji pogrešam, da nihče ni pomislil na agencijo za varstvo konkurence, ki edina lahko doseže zgornje zaveze kupca in tako minimizira morebitno škodo."

Agrokor se v pogodbi obvezuje, da v treh letih od prevzetega podjetja ne bo zahteval jamstev, posojil ali avansov za poplačilo svojih finančnih obveznosti. Vsaj tri leta ne bo spreminjal dogovorov z dobavitelji, če bodo ti delovali v skladu s pravom EU in njenimi pravili konkurenčnosti. Vsaj deset let naj bi Mercator ostala registrirana gospodarska družba z upravo in sedežem v Ljubljani, prav tako ostaja vsaj desetletje trgovska blagovna znamka Mercator na trgih, kjer ima ta 30-odstotni tržni delež. Ob tem je dr. Miha Juhart z ljubljanske Pravne fakultete za TV Slovenija opozoril, da je treba

zaveze in obveze v pogodbah zapisati in brati natančno, saj izraz "prizadevali si bomo" še ne pomeni, da bo res tako, in da so trdnejše tiste zaveze, ki so podkrepjene s sankcijami za njihovo kršenje. V prodajni pogodbi so opredeljene tudi denarne kazni Agrokorju za kršenje danih zavez: milijon evrov za kršitev dogovora o posvetovanju s sindikati ob sprejemanju pomembnih odločitev. Petmilijonska kazen je predvidena za kršenje dogovora o najmanj triletnem spoštovanju dogovorov z Mercatorjevimi dobavitelji, če ti poslujejo v skladu s pravom EU in njenimi pravili konkurenčnosti. Prav tako je dogovorjeno pet milijonov evrov plačila za kršenje triletnih zavez, da kupec ne bo zahteval od Mercatorja jamstev, posojil in avansov za poplačilo svojih obveznosti, če bi prej kot v desetih letih prenesel sedež družbe iz Slovenije ali v tem obdobju ukinil blagovno znamko Mercator. Skupaj denarne kazni sicer ne smejo presežati 15 milijonov evrov, nekatere zaveze so podvržene plačilu celotnih morebiti nastalih stroškov in odškodnin v primeru njihovih kršitev. •

Jože P. Damijan: "Pri vsej tej politični histeriji pogrešam, da nihče ni pomislil na agencijo za varstvo konkurence, ki edina lahko doseže zaveze kupca in minimizira morebitno škodo."

Page: 9

Reach: 41000

Country: SLOVENIA

Size: 1626 cm2

4 / 5

Kdo so Todoričevi lobisti

Pot dokončnemu prevzemu Mercatorja so poleg finančnih svetovalnih hiš, odvetniških pisarn, specializiranih za korporativno in prevzemno pravo, tlakovali različni "lobisti". Poznavalci razmer ocenjujejo, da bi lahko ob več kot pol milijarde evrov vrednem prevzemu šlo kar za okoli 50 milijonov evrov provizij in plačil različnih storitev, povezanih tudi z lobiranjem. In kdo bi lahko danes izstavljal račune za uspešno opravljen posel? Agrokor je zastopala odvetniška pisarna Rojs, Peljhan, Prelesnik in partnerji, medtem ko je konzorcij prodajalcev zastopala ING Bank iz Londona. Med uradnimi lobisti izstopajo Miloš Čirič, Franci Zavrl in Bogdan Biščak. Družini Todorič je blizu tudi razvpiti nekdanji lastnik Diners Cluba Slovenija Tomaž F. Lovše, tu so še borzniki Dean Čendak in Zvone Taljat iz Publikuma ter Igor Štemberger iz borznoposredniške družbe Ilirika. Med bančniki v ozadju omenjajo Jurija Detička in tudi Janka Medjo iz časa, ko je bil ta še v upravi Unicredit banke. •

Kako je teklo 544-milijonsko prevzemanje Mercatorja

14. junij 2013

Podpis pogodbe s konzorcijem prodajalcev po 120 evrov za delnico

Februar 2014

Aneks k pogodbi z nižjo ceno delnice 86 evrov in 220 milijonov evrov dokapitalizacije

26. junij 2014

Plačilo 392 milijonov, od tega 172 milijonov kupnine in 220 milijonov evrov dokapitalizacije

27. junij 2014

Novi lastnik Ivica Todoric obišče Mercator in objubi "čudež"

2. julij 2014

Objava prevzemne namere po 86 evrov za preostale delničarje

V 30 dneh

Sledi objava 152 milijonov evrov vredne prevzemne ponudbe

